

PROF.NZW.DR HAB. Architekt EWA M. KURYŁOWICZ
Miasto jako przedmiot badań
architektury

Crown Fountain, Millennium Park, Chicago, fot. E.Kuryłowicz

„City” stara nazwa , zob. *m.city, multicity* , -
Saskia Sassen
proponuje, by
kategorię „miasto”
w ogóle zawiesić i
zamiast niej, w
dobie globalizacji i
ucyfrowienia
zbudować bardziej
abstrakcyjną
kategorię
centralności i
przestrzeni
scentralizowanych,
co w efekcie ma
pomóc miasto
reanimować

Sony Center, arch. H.Jahn, Berlin
Fot. Ewa Kuryłowicz

/...W Chinach, w Szanghaju , przeciętna przestrzeń dla mieszkańca w budynkach mieszkalnych wzrosła z 4.0 do 12.0 m.kw /....

Szanghaj, dzielnica Pu Dong , fot.
Ewa Kuryłowicz , 2007

- „W złożonej sytuacji /.../ nadrzędnym celem wszystkich badań w obrębie różnych dyscyplin naukowych powinna być strategia stworzenia warunków sprawiedliwości społecznej i współpracy organizmów miejskich /.../ na płaszczyźnie ekologicznej -
takie było
przesłanie 10. Biennale architektury w Wenecji”

- Wejście na wystawę w paw. Arsenale, Wenecja, 2006 ,fot. E.Kuryłowicz

- /.../ „ Miasta w 21 wieku powinny uświadomić sobie przypadająca im rolę centrów tolerancji i sprawiedliwości dla ludzi , a nie być terenem konfliktów i wykluczeń ./.../

Biennale Architektury w Wenecji,
2006 ,pawilon duńsko-
chiński, fot. E.Kuryłowicz

**/.../ Powinny zredukować
swoj wpływ na
globalne
środowisko
poprzez
promowanie gęstej
i zwartej zabudowy
i zatrzymanie
rozpełzania na
przedmieścia /.../**

*Szanghai, widok z Jin Mao
Tower, 2007*

Fot. E. Kuryłowicz

/.../ Poprzez swą fizyczną formę powinny dbać o pejzaż sprzyjający integracji między ludźmi a nie podkreślać różnice między biednymi i bogatymi /..../ .

**/// Powinny wprząc
potencjał
transportu
publicznego nie
tylko w celu
bardziej
efektownego
zużycia energii , ale
też by kształtować
równy dostęp do
owoców postępu
ekonomicznego i
społecznego dla
wszystkich ///**

Tokio, stacja superszybkiego pociągu
„Shinkansen”
Fot.E.Kuryłowicz

/.../ Powinny inspirować mieszkańców piękną i dostępną architekturą i przestrzeniami publicznymi . Poprzez dobre projekty i zarządzanie miasta powinny korzystać z fundamentalnego prawa polis do stworzenia sprawiedliwego i demokratycznego otoczenia dla ponad 4 miliardów ludzi, którzy zamieszkają miasta 21.ego wieku „ /...

Barcelona” Forum 2004 Building and Plaza” arch.arch.

Herzog&de Meuron

Fot. S.Kuryłowicz

Bieżący ruch naukowy
towarzyszący
architekturze: konferencje :
np:

The Third International
Architecture and
Sustainability
Conference ,Biskra,
Algieria –04.08

Ecocity World Summit – San
Francisco, USA- 06.08

ECO-Architecture, Algarve ,
Portugalia,-06.08

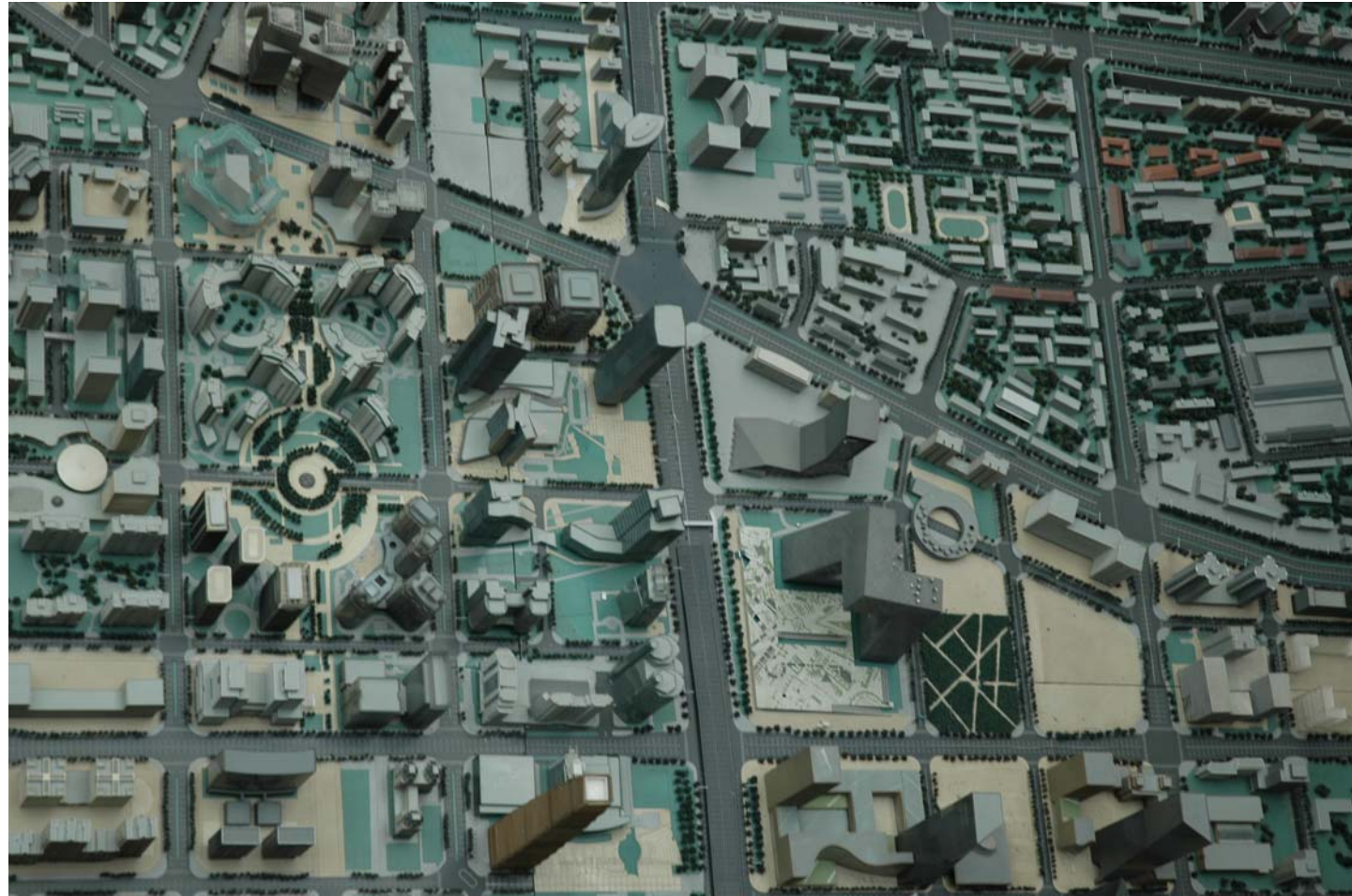
World Heritage and
Sustainable
Development , Villa de
Nova Foz Coa,
Portugalia- 05.08

Changes of Paradigms in the
Basic Understanding
of the Architectural
Research.Architectural
Research and the
Digital World -06.08

Wenecja, wejście do ogrodów X
Biennale,2006 fot.
E.Kuryłowicz

- **Na ile architektura jako nauka , jej instrumentarium, pojęcia i towarzysząca jej teoria przyczyniała się , może się przyczynić bądź już przyczynia się do wyjaśnienia fenomenu miasta ?**

- Pekin, fragment makiety miasta z obiektem CCTV, proj. OMA
- Fot.E.Kuryłowicz

**/.../ akcentowanie
pierwiastka
inżynierskiego w
uprawianiu całości
dyscypliny. Julian
Przyboś kiedyś
/.../powiedział ::
„każdy projekt powinien
być wynalazkiem „**

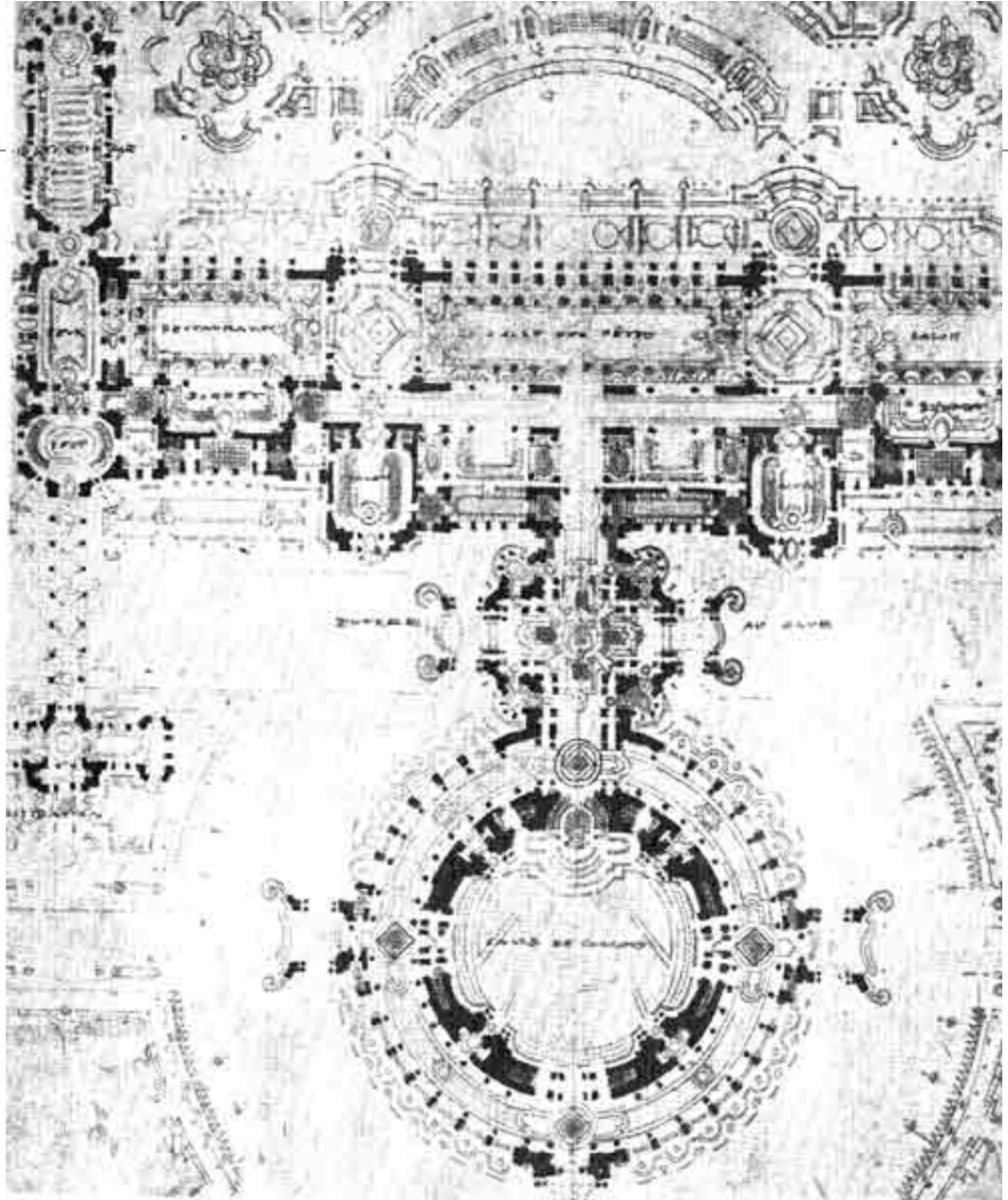

CCTV w Pekinie, budowa, kwiecień
2007
Fot. E.Kuryłowicz

"/.../ Architektura, jak mówił Vasari , jest przede wszystkim sztuką projektowania .A projekt- podstawowa domena działań architektonicznych :/.../ ,, z punktu widzenia współczesnej nauki jest niczym , podczas gdy z inżynierskiego punktu widzenia jest wszystkim, świadcząc o celowym zastosowaniu środków po to , by uzyskać założony efekt /.../”

E.T.Layton, 1999

Projekt z Ecole des Beaux Arts , za: Ch.Moore, R.Yuddell:„Body, Memory, Architecture”, 1976

„Nauka objaśnia świat, a sztuka pozwala go zrozumieć „ S.Lem

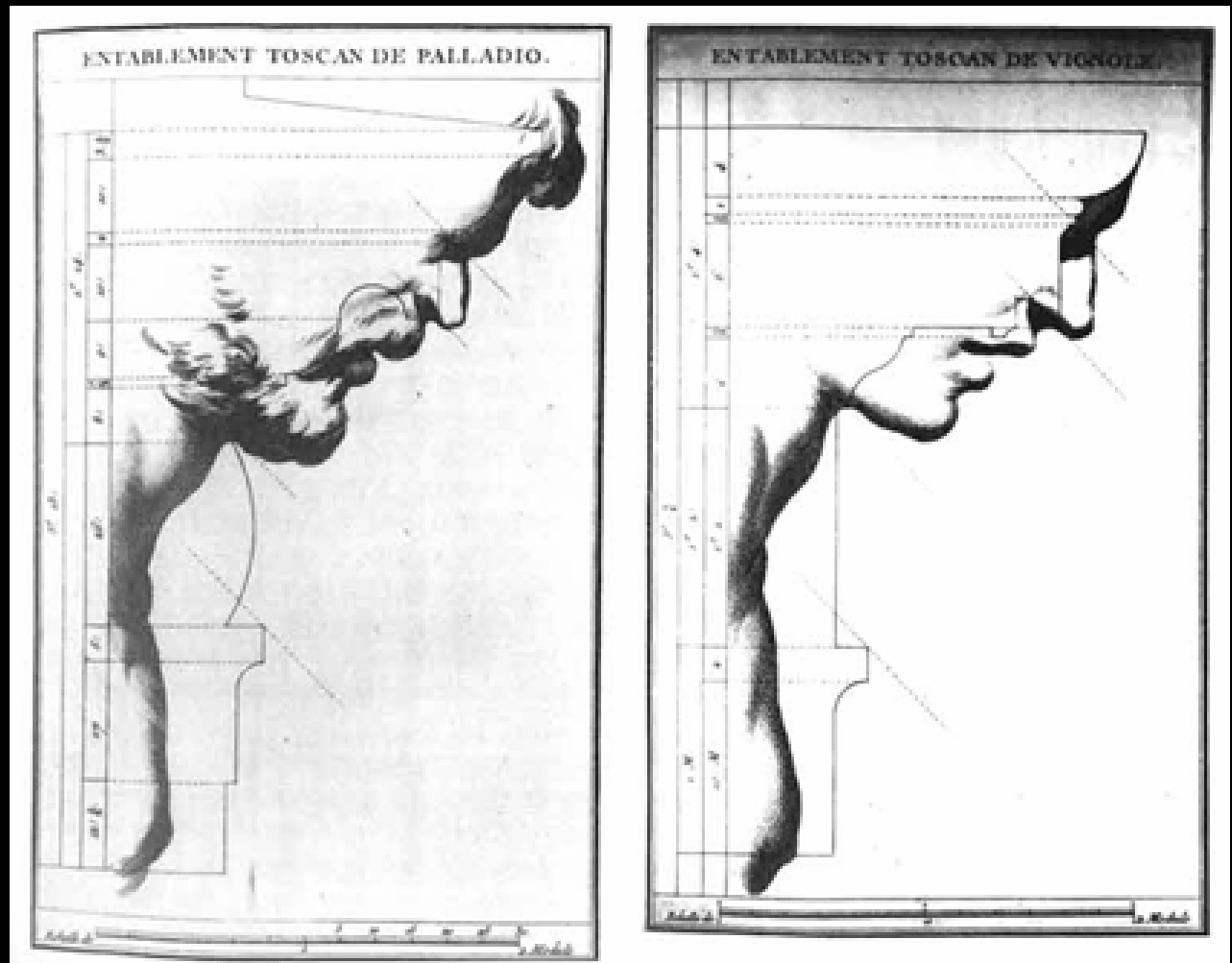

Crown Fountain, Millennium
Park, Chicago
Fot. E. Kuryłowicz

Teoria architektury jest dwutorowa /.../ jest to teoria :
neutralna-proskrypcyjna (normatywy, standardy, zalecenia, prawa, teoria opisowa, deskryptywna

teoria krytyczna (analityczna) – dyskurs o spekulatywnym charakterze , operujący na różnych poziomach abstrakcji , zajmujący się szeroko rozumianymi związkami architektury z kulturą , aktualną działalnością projektową

J.F.Blondel –studia gzymsów tokańskich za: J.Rykwert, 1999

**/.../ Cokolwiek architekt
pisze ,
eksperymentuje lub
teoretyzuje , będzie
zaangażowany w
proces fizycznego
wybudowania tego
o czym pisał .Nagle
/.../ uderza w coś
twardego, coś co
stawia opór i wtedy
napotyka warunki ,
które są
fascynujące /... /**

B. Tschumi

Wystawa semestralna w szkole
Architectural Association,
Londyn, 2007
Fot. Michał Schienke

Jakie nowe prawdy o mieście może odkryć badanie nie samego miasta a badanie tworzącej go architektury ?

Ministerstwo Kultury , Paryż
Fot. S.Kuryłowicz

Na ile architektura do samego miasta się odnosi, jest miastotwórcza bądź nie i co to znaczy współcześnie ?

Opera w Pekinie, arch. Paul Andreu
Kwiecień 2007
Fot. E.Kuryłowicz

Czy jest jakaś nowa koncepcja z obszaru teorii architektury, wyjaśniająca nowe zjawiska w jej obrębie, która pozwala zrozumieć sedno fenomenu miasta właśnie przez tę architekturę tworzonego ?

Wystawa semestralna w AA, Londyn,
czerwiec 2007
Fot. Michał Schienke

Odpowiedź na pytanie pierwsze :
Prawda o globalizacji – analiza na ile nowe typy budynków , charakterystyczne dla zmian będących efektami procesów globalizacyjnych – np. obiekty architektoniczne stanowiące obudowę infrastruktury komunikacyjnej /.../ wyznaczają nowy obraz miast , bez poprzedzających ich budowę działań planistycznych /..../

McCormick Centre, Chicago, arch.
Rem Koolhaas
Fot. Ewa Kuryłowicz

Odpowiedź na pytanie drugie
:
Analiza w obszarze społecznych oddziaływań architektury, w tym architektury przestrzeni publicznych i jej roli integracyjnej, z włączeniem w to badań nad współczesną symboliką architektury

Pomnik ku czci Zamordowanych Żydów Europy
Arch. Peter Eisenmann, Berlin
Fot. Ewa Kuryłowicz

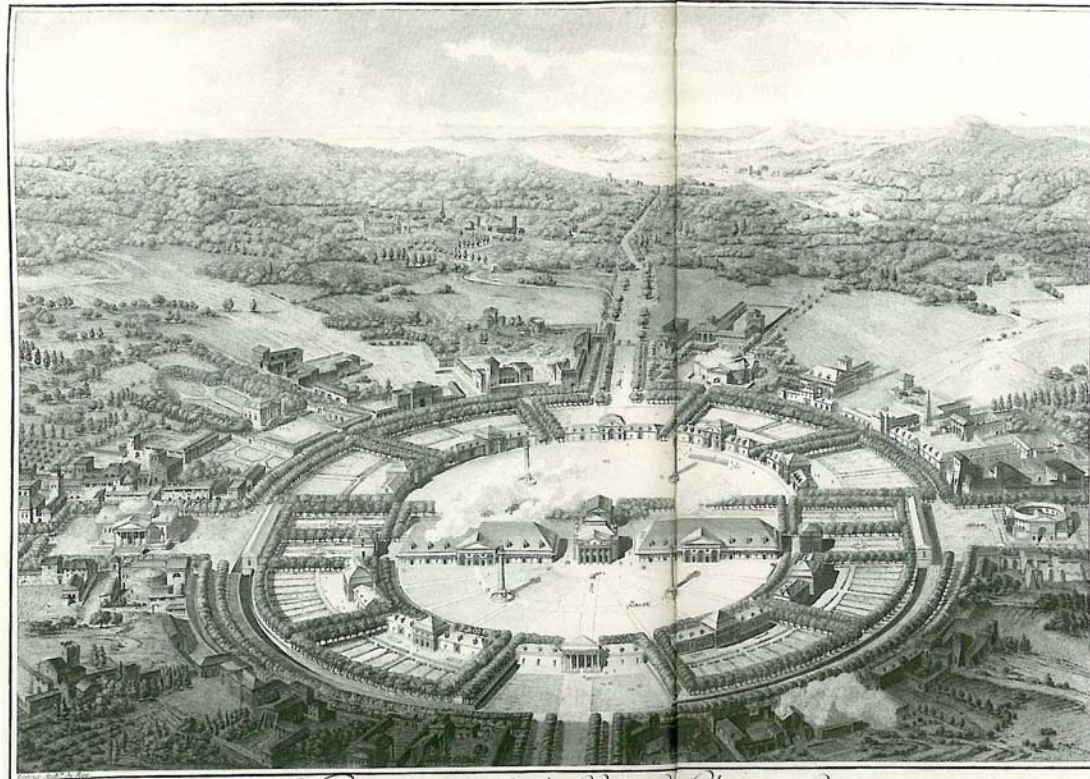
Odpowiedź na pytanie trzecie
wpisze się w
charakterystyczną dla
architektury utopijność
/.../ i będzie zawarta w
autorskich
koncepcjach
należących do domeny
teorii krytycznej /.../
*„teoria jest pewnego rodzaju
licencją /.../ dzięki której
można przeprowadzać
pewnego rodzaju
spekulacje myślowe ,
nawet w środowisku
uniwersyteckim „
D.Liebeskind*

Cmentarz w formie wieży- propozycja
dla Seulu, Korea Płd
X Biennale Architektury, Wenecja
2006
Fot. Ewa Kuryłowicz

Projekty dla miasta Chaux , Claude Nicolas Ledoux (1736- 1806)

Vue perspective de la Ville de Chaux

2 | General view of the saline town of Chaux
The centre of the complex consists of the graduation works
and the manager's house; the workers' homes surround
the centre.
Pl. 15. Engraving

/.../ Miasto i jakość życia w nim w ogromnej mierze zależy od polityki a realizacja ideału równości i sprawiedliwości w szczególności i polega, najogólniej rzecz biorąc , na wcieleniu w życie założenia , że dobro publiczne musi w mieście przeważać nad dobrem prywatnym /..../

Hutongi w okolicy nowej Opery w Pekinie, kwiecień 2007
fot. E.Kuryłowicz

*!...! „!...! Miasta, budynki,
samochody,
komputery-wszystko
to sa uczestnicy
globalnego
organizmu- małe
jednokomórkowe
organizmy, które
maja wkład w życie i
przyszły rozwój
ogromnej,
przekrywającej
wszystko globalnej
konstrukcji !...!
Odbieramy
przestrzeń budynku
nie tylko jako
posiadającą „geny
formy” ale także
pamięć , znaczenie i
gen społeczny !.../ „
NOX*

**Terminal 2, lotnisko Charles de
Gaulle, Paryż, arch.
P.Andreu
fot. S.Kuryłowicz**

**/.../ elewacje nie mają szans reprezentować relacji zachodzących we wnętrzach ani odnosić się do struktury wewnętrznych przestrzeni .
Obiekty stają się zdeterytorializowane - nie forma i kształt określają ich przestrzeń a czas potrzebny do przeniesienia się w ich obrębie /.../**

Lotnisko w Szanghaju
fot. S.Kuryłowicz

/.../
Są to przykłady architektury która nie da się łatwo zunifikować i stypizować, ponieważ siłą rzeczy odnosi się zawsze do lokalnych uwarunkowań, stąd nie może być powtarzana w innym miejscu niż to, dla którego została zaproponowana */.../*

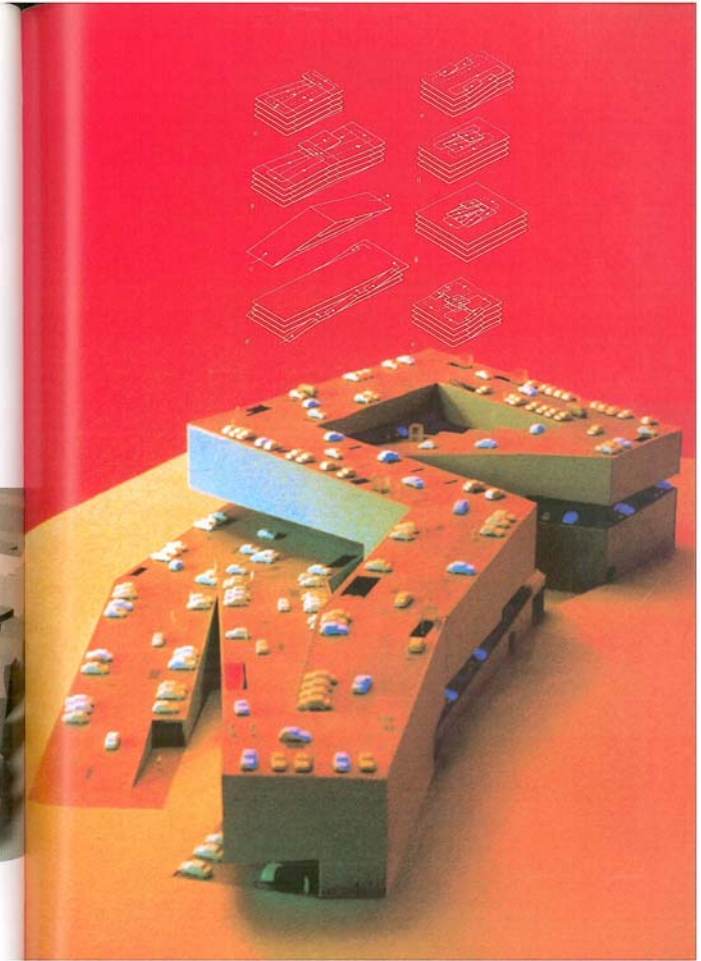

Shopping Mall Loop, MVRDV
Za: „Rethinking Mobility”, Quaderns,
str. 64

Parkhouse Carstadt , NL Architects – propozycja garażu wielopoziomowego dla centrum Amsterdamu : 19 tys.m.kw pow.parkingowej i 35 tys. m.kw. pow. komercyjnej

Parkhouse Carstadt
NL ARCHITECTS

Za: „Rethinking Mobility „ Quaderns,
str, 67

**/.../ Przeszłość publiczna
, przestrzeń
społeczna była do
niedawna
synonimem miasta
jako zjawiska /.../**

Millenium Park, Muszla koncertowa
arch. Frank Gehry, Chicago
Fot. E.Kuryłowicz

**/.../architektura
miastotwórcza to
taka , która /.../
buduje
wspólnotowość ,
wzmaga integrację
mieszkających w
mieście ludzi /.../
jest to architektura
która umiejętnie
wykorzystuje
odczucia i emocje i
potrafi je
uruchomić /.../**

Vietnam Memorial, arch.Maya Lin
park Mall, Washington DC,
USA

Fot. E.Kuryłowicz

*I...I „I...I ustanawianie
emocjonalnych rela
jest zadaniem
architektury I...I „
Le Corbusier*

Vietnam Memorial, arch. Maya Lin
park Mall, Washington DC,
USA

Fot. E. Kuryłowicz

„ /..../ Budynki działają na poziomie emocjonalnym, zmysłowym .Oceny, które wywołują /.../ są niewerbalne i niedyskursywne .Są emocjonalne, nawet pełne pasji.Jeśli ludzie są podekscytowani przez jakiś budynek to odbywa się to na tym samym poziomie jak ekscytacja malarstwem erotycznym/..../ „
J.Roberts

Experimental House, arch. Zaha Hadid
Fot. E.Kuryłowicz

*!...!Słowa „pamięć „ i
„przestrzeń publiczna
są nieomal
jednoznaczne .W
obecnej chwili
jednoznaczność ta
przeżywa kryzys ,
szczególnie na
Zachodzie .Nasze
starania dotyczące
przeszłości,
dotyczące pamięci –
są proporcjonalne do
naszych sukcesów w
ich niszczeniu /.../ „
Rem Koolhaas*

Relikty muru berlińskiego ustawione
jako atrakcja turystyczna w
centrum Berlina

Fot. E.Kuryłowicz

*!...! wartość historii
widzianej jako
pamięć zbiorowa ,
jako relacja
społeczeństwa do
własnego miejsca ,
jest tym co pozwala
uchwycić znaczenie
struktury miasta ,
jego indywidualność i
jego architekturę ,
która jest formą tej
indywidualności /.../ „*

Aldo Rossi

Prawdziwa trasa muru berlińskiego
uwidoczniona posadzce
nieopodal reliktyw w centrum
Berlina
Fot. E.Kuryłowicz

!...! „ budynek nie jest celem samym w sobie: on obramowuje, artykułuje, restrukturyzuje, nadaje znaczeń, wiąże, oddziela i łączy, ułatwia i zabrania. W konsekwencji elementy doświadczenia architektonicznego wydają się być czasownikami nie rzeczownikami /.../
Arch. Juhanni Pallasmaa

Kunsthhaus Bregenz, arch. Peter Zumthor
Fot. E.Kuryłowicz

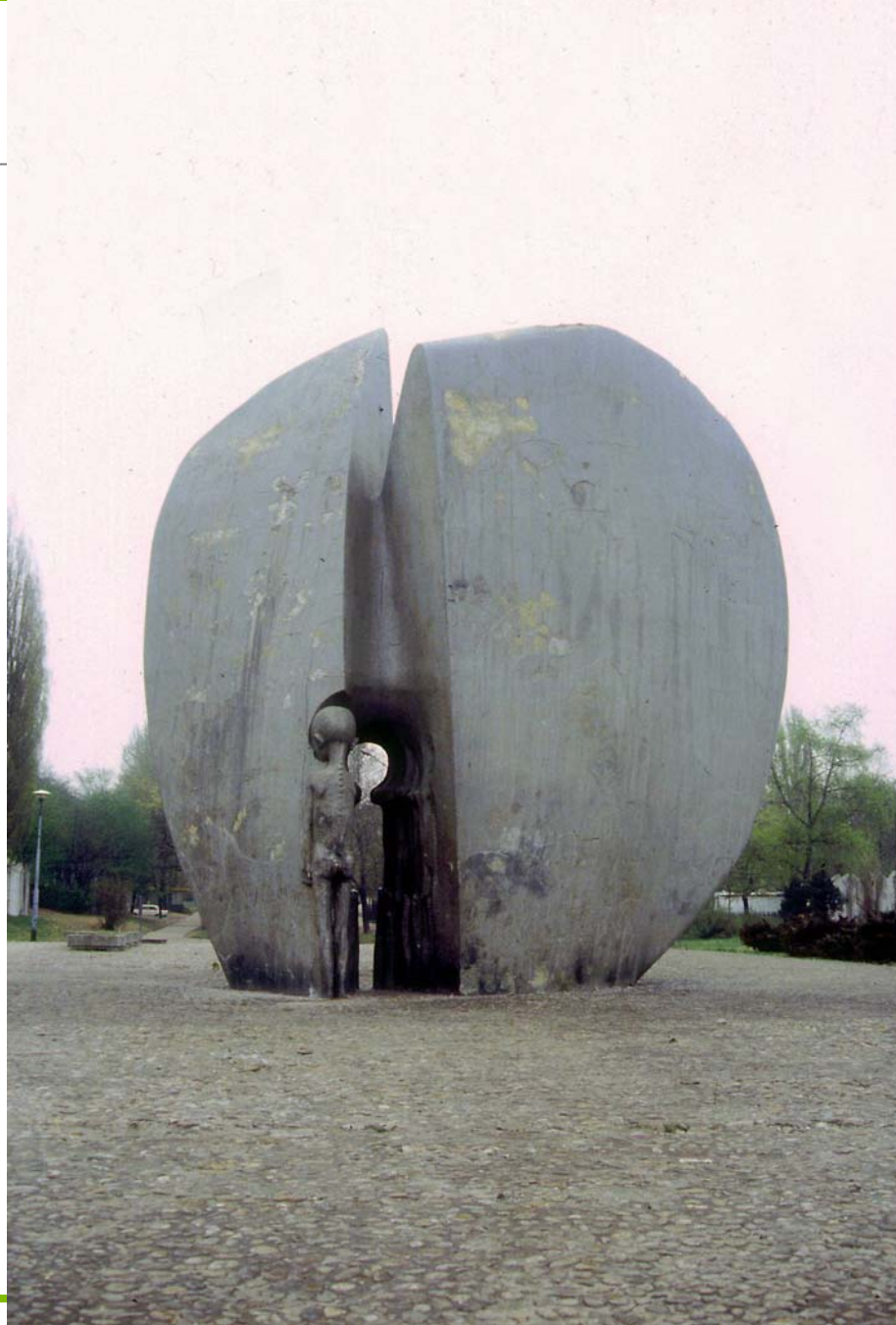
"/.../ współczesna atrakcyjność świeckich miejsc duchowych w miastach – pomników, miejsc pamięci, cmentarzy – będących niejednokrotnie przykładem twórczości architektonicznej – dowodzi, iż ich sukces w integracji społecznej jest odbiciem zrozumienia tego kanału przekazu architektonicznego /..!/"

Bonifaccio, Korsyka, cmentarz morski
Fot. E.Kuryłowicz

*.../ pamięć .../ jeśli trafnie
ucieleśniona , potrafi
integrować ,
ponieważ pozwala i
współczesnym i
następnym
pokoleniom ,
identyfikować się
emocjonalnie z
upamiętnionymi /.../*

Pomnik Martyrologii Dzieci- Ofiar
Hitlerystwu ,Łódź- Bałuty ,
Park Promienistych , dawny
plac apelowy hitlerowskiego
obozu kaźni dzieci między
ulicami Bracką, Emilii Plater,
Górnica, Przemysłową
Art.rzeźb. Jadwiga Janus, arch.
Ludwik Mackiewicz , 1971
Fot. E.Kuryłowicz

/.../ Funkcją publicznych dyskursów jest pozwolić indywidualnym jednostkom wyzwolić się z traumatycznych więzi /.../ (służy temu) tworzenie dzieł sztuki, miejsc pamięci. To właśnie tam zjawisko zapamiętywania i zapominania staje się kluczowe i wyrażane w przestrzeni miasta, w świecie przedmiotów „
Andreas Huyssen

Pekin, 2007

Fot. E.Kuryłowicz

**/.../ „ już sam punkt wyjścia
wynalezienie nowych
form mieszkaniowych i
propozycja nowego
sposobu życia dla grup
z marginesu
społecznego dotyczy
zagadnienia
najważniejszego
/.../integrujące
podejście Sociopolis
jest nowe, szczególnie
jeśli widzi się je w
połączeniu ze
społecznie
zaangażowaną i nawet
eksperymentalną
architekturą/.../ „**

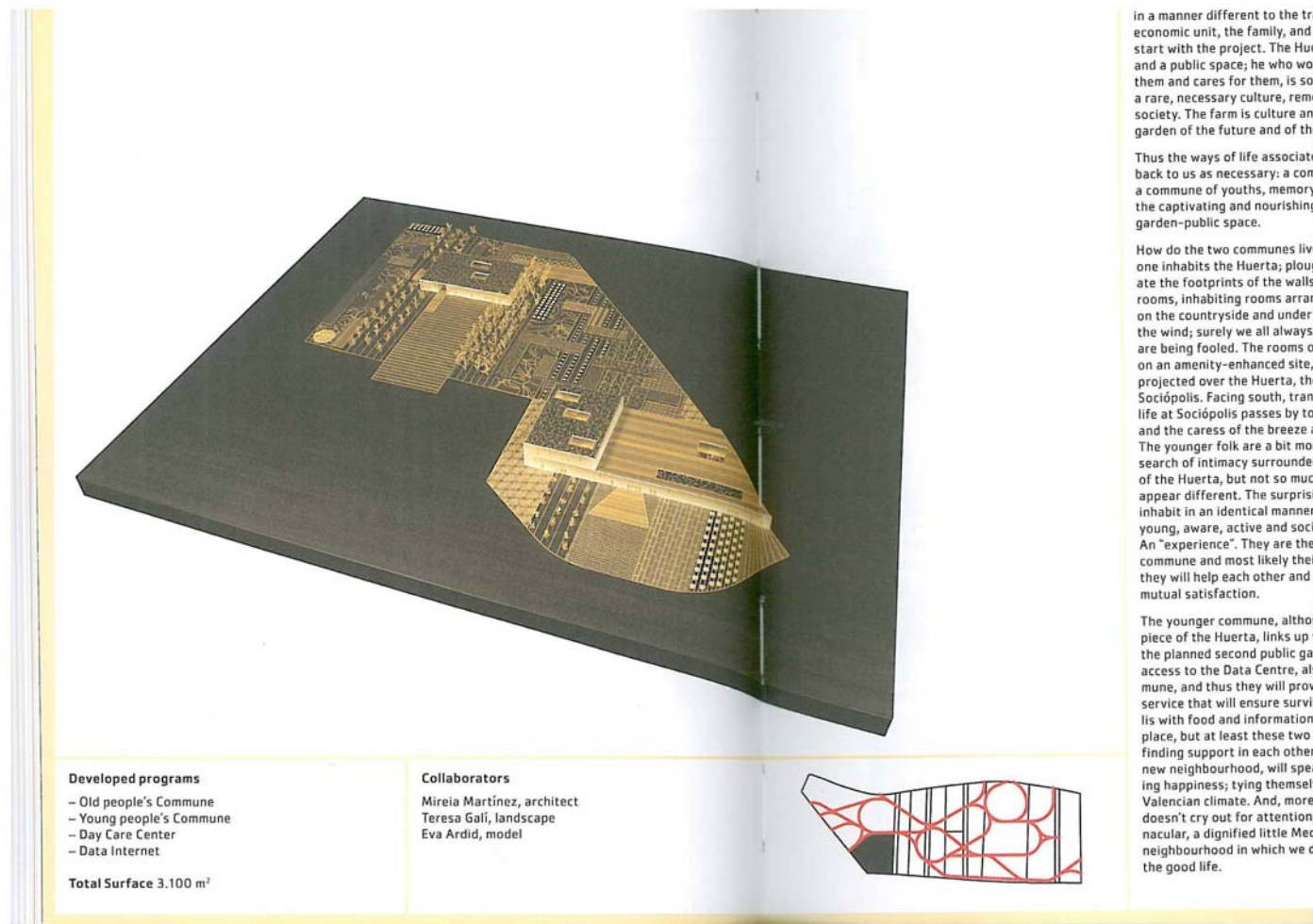
Dietmar Steiner , Dyrektor Centrum
Architektury w Wiedniu

Projekt Mixed Land , Sociopolis : autorzy :
arch.arch. Manuel Gausa,
Francois Martin , Elise Reiffers,
Vicky Lenz, Mika Iitomi , Kazuyo
Nishida , Patricia Simoes,
Francesca de Marchi , Albertina
Saseta , Rafael Fortes , za : „
Sociopolis.Project for a City of the
Future „ , str 110-111

"/.../" Architektura jest sztuką życia .Jest procesem , poprzez który zamieszkujemy i określamy w jaki sposób człowiek jest związany ze środowiskiem; jest procesem, który definiuje jak budować obiekty w których da się żyć , gdzie możliwe jest tworzenie społeczeństwa ludzi równych i wspólnego dla nich środowiska/.../

Abalos & Herreros : autorzy : arch.arch. Inaki Abalos, Juan Herreros ,Mireia Martinez, Teresa Gali (arch. krajobrazu) , Eva Ardid (model) projekt Two Communes , Sociopolis , za : „Sociopolis.Project for a City of the Future „, str. 56-57

/.../ „ Dla mnie, /.../ architektura jest nauką dotyczącą życia materiału. Poprzez to rozumiem , że architektura jest dyscypliną , która wymaga dokładności, pewnej precyzji, tak jak każda nauka inżynierska. Chodzi tu o nieomal alchemiczną umiejętność tchnięcia życia w tworzywa , refleksja nad ich możliwościami i następnie realizacja tych możliwości /.../ „ Alejandro Zaera

Nature

Nature has traditionally been an area systematically positioned in a contraposition to architecture or the artificial. I believe that one of the most important tendencies in recent years is the overcoming of this opposition between the natural and the artificial. This quite clearly has a direct effect on architecture, on the form in which architecture is conceived as a totality. I believe that the models of formal and structural complexity as well as of growth and chronological sequences are part of what was once the natural

Hydraulics of living

The Huerta (market gardening region of Valencia) has always been a joining of land and technology. Where once grew oranges, later grew hands and now brains... Our proposal for Sociópolis seeks to transfer to this new entity some of the diagrams and topographies of yesteryear: the extensive area of the huerta, vertical structure of the trees, the rhythms of the water regime and mechanisms that regulate it: the water tanks, the pumps and the gates... Production, storage, distribution.

Foreign Office Architects , arch.arch.
Farshid Moussavi, Alejandro
Zaera, Ines tabar, Jordi
Pages, Eduardo Fernandez-
Moscoso , za :
„Sociopolis.project for a City
of the Future” , str. 86

/.../ procesy globalizacyjne widoczne są w mieście przez nowe typy budynków, które ujawniają prawdy dotyczące efektów tych procesów /.../

Siedziba redakcji Le Monde, Paryż
Fot. S.Kuryłowicz

„...”choć ludzkie szczęście ma wiele definicji, jeśli chodzi o ludzki habitat wymaga elementów takich jak możliwość zabawy i spacerowania, możliwość kontaktów z przyrodą w parkach, na szlakach i nabrzeżach, okazja do spotykania ludzi i ich widzenia, świadomość przynależności i brak poczucia, że się jest z jakiegokolwiek względu gorszym”

Szanghaj, biblioteka na sztucznym
zbiorniku wodnym MADA
S.P.A.M
Fot. E.Kuryłowicz